

Torsdag med THORS

4.8.83

MÅSTE har ingen infinitivform som är acceptabelt i korrekt språkbruk — det är tråkigt att *måsta*, nej vara tvungen att konstatera faktum...

DAGENS Thors-text kommer per express från Oravais där professorn befinner sig på sommarlov. Han kan också nås genom postens förmedling och tar gärna emot sommarfrågor från läsekretsen. Brev kan adresseras till Hbl:s redaktion, som vidarebefordrar.

"Det heter som bekant *Musen* som röt. Hur säger man *musen* här — förr? Är det *rytit* eller *rutit*? Skall böjningen följa den i *brutit*?"

Frågan kan besvaras helt kort: det heter *rutit*. Den ger dock upphov till några kommentarer. Just verbtypen **bryta—bröt—brutit** uppvisar i talspråk ganska ofta avvikande supinumformer, dvs. de former som brukas efter *har*, *hade*. Former som *brytit*, *skrytit* och *flygit*, *frysit* kan dyka upp i talspråk, men är inte tillåtna i skriftspråk och kan även i tal betecknas som slarviga eller vulgära.

Det är påfallande att former som *bröt*, *skröt*, *flög* och *frös* står så starkt i vanligt talspråk att väl ingen använder avvikande former av dem. Förmodligen förekommer supinumformerna mycket mindre och är därför mer utsatta för påverkan från infinitiv *bryta* osv. samt från de mycket brukliga presensformerna: ingen som talar svenska begår fel i fråga om *bryter*, *skryter* osv.

Böjningen *bryta—bryter—bröt*, *tjuta—tjuter—tjöt* hör till de vanligaste bland de starka verben och har i några fall gett upphov till analogiska former som *löd* och *rös* i stället för de vanliga *lydde* och *ryste*.

En annan frågande undrar: "Kan man i skrift alls använda formen (att) *måsta*?"

Formen *måsta* är finlandssvensk, men förekommer också i vissa trakter i Norrland. Den är okänd i stora delar av språkområdet, och låter påfallande för dem som inte har den i sin hemtrakts språk. (Ordet är, så vanligt det än är, ett lån från den lågtyska imperfektformen *moste*.)

Den bästa ersättningen för ett talspråkligt "skall vi *måsta* göra det" är väl *Skall vi bli tvungna att göra det*. Ofta går det att skriva *Måste vi göra det*, alltså inte ta med verbet *skall*.

"Det heter ju ofta *Han kom till affären strax före stängningsdags*". Men kan man om den motsatta situationen säga *Han kom till affären strax efter öppningsdags*?"

Det går bra att använda. En förklaring, varför det är mer ovanligt att säga *strax efter öppningsdags* eller *strax före öppningsdags* är nog, att hela situationen i allmänhet inte är så viktig, affären, banken eller vad det kan vara öppnar om en stund och är sedan öppen en längre tid. Det hela för inte med sig den känsla av besvikelse man känner när man kommer "strax efter stängningsdags".

En frågande ställer problemet: "Olika slags institutioner i Sovjetunionen är ofta uppkallade efter kända personligheter, ett system vi i allmänhet saknar hos oss. Hur säger man då på svenska t.ex. 'Den fysiologiska institutionen 'imeni Pavlova' (ordagrant 'efter Pavlovs namn')'?"

Jag skulle använda en sammansättning som "Pavlov-institutionen för fysiologi". Vi använder gärna sammansättningar, t.ex. "Kuula-institutet" (i Vasa) och kan utmärkt väl bilda ett namn som "Porthan-institutionen för romersk historia".

Carl-Eric Thors